WSO POSTEN

Organ for Landsforeningen We Shall Overcome Nr. 3 - August 2021

Høst 2021

20. – 22. august	Amaliedagene på Litteraturhuset i Oslo. Streames på FB og amaliedagene.no
8. – 10. oktober	WSO-samling i Gran

Hilsen fra leder

Kjære WSO-medlemmer!

Det har vært en travel vår for WSO, og det er heldigvis flere gode tilskudd av nye aktive og engasjerte personer. For det første har vi fått ansatt organisasjonssekretær i deltidsstilling, Helen Wesnes. Hun er et velkomment bidrag til kontoret og WSOs arbeid , og vi ønsker henne varmt velkommen. Vi fikk inn flere gode søknader etter utlysningen, og vi hadde intervju med fire personer før valget falt på Helen.
Vi har også nedsatt et journal-utvalg. Vi får mange henvendelser som gjelder feil i journal, hvordan rette eller slette, innsyn og lignende, og vi vet at journalen ofte brukes som et nøytralt «sannhetsdokument» i forbindelse med klagesaker selv om den i realiteten kan være langt fra nøytral eller etterrettelig, så journalutvalgets arbeid blir viktig. Både Helen og utvalget er presentert i denne WSO-posten sammen med arbeid med høringer som allerede er utført av eller i samarbeid med dem.

Ellers blir det flere gode muligheter for inspirasjon og påfyll i høst, først med Amaliedagene nå i august. Det blir fint å kunne møtes igjen for de som har mulighet til å delta fysisk i Oslo, men også mulighet for å delta på internett. Det siste gjør at det er mer tilgjengelig for flere. Ellers gleder vi oss også til WSO-samling i oktober, og tror det blir en mulighet for både inspirasjon, opplæring og planlegging av videre arbeid i WSO. Se invitasjon for mer informasjon om det.

Mette Ellingsdalen
Leder i WSO

Image by Luidmila Kot from Pixabay

Presentasjon av Helen Wesnes,

WSOs nye organisasjonssekretær

Helen Wesnes startet i jobben som organisasjonssekretær i 30 % stilling for WSO i mai 2021. Helen har tidligere egenerfaring fra psykiatrien og har vært medlem av WSO siden 2015. I tillegg til å engasjere seg i arbeidet for et bedre psykisk helsetilbud blant annet gjennom egne foredrag og kronikker, studerer Helen fotojournalistikk ved OsloMet. Ved siden av jobber hun som freelancefotograf for blant annet kunstmagasinet Fuge og konsertarrangøren Resonans.

WSO har allerede hatt stor nytte av Helens skriveferdigheter. Hun har skrevet to veldig bra høringssvar på den korte tiden hun har vært ansatt (siden 15. mai) Og vi ser frem til å dra mye nytte av hennes omfattende kunnskap om psykisk helsefeltet, hennes erfaringer og hennes store engasjement for WSOs arbeid. Helen har delt fra sin historie tidligere i WSO-sammenheng, bla.a på Amaliedagene i 2019 i foredraget «En psykiatrisk blindvei – og veien ut» som kan sees her https://vimeo.com/363277034 .

WSO-samling i oktober

Styret inviterer til en helgesamling på Helgaker Gård i Gran på Hadeland fredag 8. oktober kl 17.00 til søndag 10. oktober kl. 15.00

Helgaker er en kurs- og konferansegård i landlige og vakre omgivelser, og vi vil ha hele stedet for oss selv. https://www.helgaker-gard.no/

Temaer for samlingen vil være blant annet likepersonsarbeid, menneskerettigheter, WSOs rettighetsarbeid og det nye lovforslaget om tvang. Det vil også settes av rikelig tid til sosialt samvær.

Det er begrenset med plass, da hotellet bare har 30 rom. Hvis det blir stor interesse for å delta, må styret prioritere deltagelse.

Påmeldingsfrist er 1. september (men fint å få påmeldinger så tidlig som mulig for å vite hvor mange som er interessert)

Egenandel er kr 400, som betales når man har fått bekreftelse om plass på samlingen.

Ellers blir alle utgifter til reise og opphold dekket av WSO, ved at medlemmer får refundert reiseutgifter i etterkant.

Hvis noen ikke har mulighet til å betale egenandelen, kan dere kontakte WSO.

Amaliedagene

Amaliedagene 20. til 22. august på Litteraturhuset i Oslo

Amaliedagene 2021 blir både et fysisk arrangement og overført på nett ved direkte streaming. Lenke til streaming blir lagt ut på amaliedagene.no og på Facebook. Det blir også lagt ut opptak av det meste av programmet i etterkant (bortsett fra filmene som skal vises).

Amaliedagene er åpne for alle, det er gratis og det er ingen påmelding.

Vi vet ennå ikke hvor mange vi kan samle på Litteraturhuset i august. Informasjon om dette kommer når det er klart. Følg med på amaliedagene.no.

Programmet er i år begrenset til tre dager, på grunn av ekstra utgifter som følge av smittevern og digital overføring. Men det er et spennende og innholdsrikt program.

Programmet er vedlagt, det er også publisert på amaliedagene.no

På websiden er også presentasjoner av foredragsholdere/deltagere.

På grunn av smittevernsregler vil vi mest sannsynlig ikke kunne dele ut programmer i salen. Vi anbefaler deg enten å ta med programmet eller å ha det tilgjengelig på mobilen.

Medlemmer i WSO som bor utenfor Oslo, kan etter avtale få dekket utgifter til rimeligste reise og overnatting (inntil 700 kr pr. natt) for å kunne delta på Amaliedagene.

WSO har reservert ti rom på Cochs pensjonat, som ligger like ved Litteraturhuset, fra torsdag 19. til mandag 23. august. Gi snarest beskjed om du er interessert i ett av rommene, og eventuelt hvilke netter du er interessert i å overnatte der. (Senest 10. august)

Kort om Amaliedagene:

Amaliedagene arrangeres hvert år, og det er WSO Oslo og Viken som er hovedarrangør. I år er Hvite Ørn, Aurora og LMSO (Landsforening mot seksuelle overgrep) medarrangører. Amaliedagene støttes av Oslo kommune via tilskudd til WSO Oslo og Viken.

Amaliedagene ble arrangert første gang i 1999, i forbindelse med fødselsdagen til Amalie Skram, som ble født 22. august 1846. Dette er den eneste fagkonferansen innen psykisk helsefeltet som er arrangert av tidligere og nåværende pasienter og brukere av psykiske helsetjenester, og den er kanskje den aller viktigste for målgruppen vår. Amaliedagene er en viktig arena for utveksling av erfaringsbasert kunnskap og fagkunnskap om psykisk helse, for pasienter/ brukere, pårørende, politikere og fagfolk som jobber med psykisk helse i Norge.

Søkelyset

Søkelyset-redaksjonen har startet arbeidet med neste nummer, som er planlagt utgitt i oktober.
Frist for å sende inn dikt og tekster: 1. september.

Sendes sokelyset@wso.no

Journalutvalg

WSO har opprettet et journalutvalg bestående av personer med pasient- og eller pårørendeerfaring, samt helsefaglig og juridisk kompetanse samt interesse for personvern, taushetsplikt, etikk, språklig nøyaktighet og rettsikkerhet i pasientjournalene.

Utvalget består av:

Leder: Målfrid J. Frahm Jensen, hjelpepleier/erfaringskonsulent
Medlem: Randi Garang Mofossbakke, sykepleier/universitetslærer
Medlem: Øystein Høiby, helsefagarbeider/jusstudent
Medlem: Anbjørg Hellestræ, ernæringsrådgiver

Journalutvalget skal:

Sette søkelys på rettssikkerheten til personer som mottar helsehjelp frivillig eller under tvang, fra spesialist- eller kommunehelsetjeneste, fra private helseaktører, barnevern og andre som fører journal, hvor historier, hendelser, diagnoser, undersøkelser m.m. blir beskrevet.

Utvalget skal bidra til økt kompetanse i WSO innen dokumentasjon i pasientjournalen, manglende sådan og generelle rettigheter etter helselovgivningen.

Utvalget skal synliggjøre utfordringer knyttet til manglende dokumentasjon, feildokumentasjon og over- og underrapportering i journal/saksmapper. Videre skal utvalget synliggjøre utfordringer med svak kontroll over hvem som har tilgang til hva i pasientjournalen.

Utvalget vil også bidra til å belyse og lage debatt om begrepene «kvalitet og sikkerhet i helsetjenesten», som brukes som argument for stadige utvidelser av tilgangen til pasientjournalen. Utvalget skal også arbeide aktivt med høringer som berører rettsikkerheten knyttet opp mot pasientjournalen.

Presentasjon av utvalgsmedlemmene:

Målfrid J. Frahm Jensen er hjelpepleier. Hun arbeidet som erfaringskonsulent ved Stavanger universitetssjukehus (SUS) 2009-2015. Hun har gitt ut syv diktsamlinger og er medforfatter i flere fagbøker og hefter innen psykisk helse. Hun er forfatter av fagboken «Varsling, med utgangspunkt i helsetjenesten». Hun har engasjert seg i utfordringene rundt pasientjournalene siden de ble digitalisert tidlig på 2000-tallet. I 2015 ble Målfrid tildelt Tabuprisen og Ytringsfrihetsprisen for sitt arbeid i psykisk helsefeltet.

Randi Garang Mofossbakke er sykepleier med lang klinisk erfaring og ledererfaring fra kommunehelsetjenesten. I kommunehelsetjenesten jobbet hun mye med forsvarlige dokumentasjonsrutiner på avdelingsnivå. På systemnivå jobbet hun med innføring av elektronisk pasientjournal – endringsprosesser, undervisning, implementering og gjennomføring. Hun er genuint opptatt av pasientjournalens rolle og betydningen av forsvarlig dokumentasjon som grunnlag for kontinuitet og kvalitet i helsetjenesten. De siste 19 årene til d.d. har hun jobbet med undervisning og veiledning i forhold til pasientjournalen og sykepleiedokumentasjon ved Universitetet i Sørøst-Norge (USN).

Øystein Høiby er tidligere helsefagarbeider. Han studerer for tiden rettsvitenskap ved Høgskolen Innlandet. Interessen for pasientjournalen og dens rolle i et pasient- og brukerrettighetsperspektiv har vokst frem gjennom en generell interesse for juss og pasientrettigheter. Øystein har tidligere hatt systemansvar for journalsystemet på sin arbeidsplass.

Anbjørg Hellestræ er selvstendig næringsdrivende ernæringsrådgiver. Hun arbeider også som miljøterapeut og som autorisert helsepersonell i helsesektoren. Etter at hun opplevde svikt i

brorens behandling og oppdaget at hans opplevelser ikke er unike, startet engasjementet med å styrke rettighetene og behandlingen for personer med psykiske helseutfordringer. Hun har forsket på den fysiske helsen i psykiatrisk behandling og skrevet masteroppgaven «Med kroppen på lag mot recovery».

WSO har levert høringssvar om vanedannende legemidler

Helsedirektoratet skal utgi en nasjonal veileder for ordinering av vanedannende legemidler. I den forbindelse har WSO levert et høringsinnspill. Hele høringssvaret finner du på wso.no.

Utdrag fra WSO sitt innspill:

Det er positivt at Helsedirektoratet tar tak i problemstillingene rundt vanedannende medikamenter, og forskrivning av disse. Det er allikevel fare for en underforstått «moralisme» i det ensidige fokuset på vanedannende medisiner som opiater, benzodiazepiner etc. Tilsvarende problemer er å finne ved langvarig bruk og seponering av ikke-vanedannende medisiner som ulike typer psykofarmaka. Selv om disse ikke klassifiseres som vanedannende i tradisjonell forstand, er det en økende forståelse for at legene har ignorert og undervurdert seponerings-problematikk og problemer som følge av langtidsbruk.

Særlig benzodiazepiner er kjent for å kunne være en midlertidig hjelp ved seponering av nevroleptika, og kan i vår erfaring i en del tilfeller være et bedre alternativ enn nevroleptika for å komme over akutte kriser. Disse medikamentene har sin plass ved kontrollert bruk.

Angående forslag til bruk av antidepressiva som et alternativ til vanedannende medikamenter s. 8

Vi har merket oss Helsedirektoratets forslag om å bruke ikke vanedannende medisiner som f.eks. antidepressiva som et alternativ til de vanedannende medisinene i den nasjonale veilederen. Flere medikamenter klassifisert som psykofarmaka brukes i dag på andre indikasjoner enn rene psykiatriske problemstillinger, som f.eks ved insomni og smertebehandling, for å nevne noe, inkludert nevroleptika.

Det er dypt problematisk å presentere ikke vanedannende medisiner som antidepressiva som et alternativ til de vanedannende medikamentene uten videre utdyping av problemene knyttet til langvarig bruk av disse, samt problemer pasienter kan få med nedtrapping/seponering. Selv om antidepressiva ikke klassifiseres som vanedannende i Norge, er det allikevel slik at mange pasienter ved langvarig bruk vil ha store problemer med å slutte med dem grunnet uholdbare seponeringsreaksjoner/abstinenser. Selv om det ikke foreligger en mental avhengighet, vil utfordringer med seponering være så krevende at pasienter velger å fortsette bruk til tross for plagsomme bivirkninger eller at indikasjon for bruk ikke lenger foreligger.

Disse seponeringsreaksjonene ligner dem utløst av andre vanedannende medisiner. Studier fra Storbritannia viser at så mye som 40% opplever «severe withdrawal symptoms» ved seponering av antidepressiva med varighet på over ett år.

Referanse: http://prescribeddrug.org/wp-content/uploads/2018/09/APPG-PDD-Antidepressant-Withdrawal-Patient-Survey.pdf

Vi viser også til rapporten fra «Public health England – Dependence and withdrawal associated with some prescribed medicines. An evidence review.», hvor antidepressiva er inkludert.

Helsedirektoratet bør utvise stor forsiktighet med å komme med forslag som potensielt bare erstatter ett problem med et nytt. Farene ved langvarig bruk av antidepressiva, nevroleptika og annen psykofarmaka er lite anerkjent og vesentlig underkommunisert fra både fagfeltet og helsemyndighetene i Norge. Kunnskapsnivået om nedtrapping av slike preparater er generelt svakt både hos allmennpraktiserende leger og i spesialisthelsetjenesten.

WSO har levert høringssvar til nasjonale retningslinjer om bruk av tvang i psykisk helsevern

Helsedirektoratet har hatt ute på høring «Nasjonale faglige råd for forebygging og riktig bruk av tvang i psykisk helsevern for voksne»

WSO har levert høringssvar som kan leses på wso.no.

Vi gjengir første del av vårt høringssvar:

Innledningsvis vil vi påpeke at det er positivt at Helsedirektoratet utgir en veileder som har som formål å redusere bruk samt forebygging av tvang. Så langt har dessverre arbeidet med å redusere tvangsbruken i Norge vært resultatløs med en stadig økning av tvangsbruk på nasjonalt plan. Det finnes lokale variasjoner og noen behandlingssteder har lyktes med å tilby bedre tjenester uten tvang, mens andre igjen har hatt en økning i tvangsbruk. Det psykiske helsevernet fremstår som endringsresistent etter snart 25 år med fokus på tvangsreduksjon.

WSO mener at det må sterkere tiltak til enn de foreliggende nasjonale rådende for å lykkes med å endre helsetjenestene i tråd med menneskerettighetene og internasjonale føringer om å gå bort i fra et tvangsbasert psykisk helsevern og over til et psykisk helsetilbud som gir støtte og tjenester bygget på fritt og informert samtykke.

WSO vil komme med en overordnet anbefaling om å ta i bruk ressursene fra Verdens Helseorganisasjons «Quality Rights Initiative». Fokuset bør være på å bygge gode, robuste tjenester som er fundert i og respekterer menneskerettighetene og CRPD.

WHO Quality Rights lanserte nylig et nytt veiledningsmateriale med mål å avskaffe menneskerettighetsbrudd i psykiske helsetjenester, og det fins også e-læringsmateriale rettet mot helsepersonell som jobber med psykiske helsetjenester, som er praktisk innrettet med konkrete eksempler og problemstillinger.

For mer informasjon se https://www.madinnorway.org/2021/06/who-lansering-10-juni-2021/ og https://qualityrights.org/

Vi er klar over at Helsedirektoratet angir at høringsutkastet er ment som faglige råd og et nyttig hjelpemiddel i arbeidet med å forebygge tvang og at tvang skal bli brukt korrekt. Svakheten med råd og forslag er at man ikke forplikter seg til å følge dem. Vi har vanskeligheter med å se at Helsedirektoratets faglige råd vil ha stor betydning for gjeldende praksis eller for å redusere tvangsbruken.

Vårt helhetlige inntrykk er at dokumentet mangler substans og er lite konkret. Et forsøk på (muligens) å gjøre rådene enkle har tidvis ført til at det er så lite konkrete at de fremstår innholdsløse. Uten å sette seg inn i de mange ulike referansene/linkene blir dokumentet ufullstendig, og ved å lese samtlige rapporter som vises til blir innholdet for omfattende og dertil utilgjengelig. Det er utfordrende å kommentere høringsutkastet uten å samtidig gå i dybden på alle vedleggene og kommentere disse også. Det er vanskelig å se at et dokument med en slik oppbygging vil fungere etter intensjonen, da det er et krevende dokument å få oversikt over.

Tvangsmedisinering i de nasjonale rådene.

At Helsedirektoratet utelater temaet om tvangsmedisinering i et dokument som er skrevet med formål om å forebygge bruk av tvang, er for oss uforståelig. Mange av våre medlemmer angir tvangsmedisinering som den mest inngripende formen for tvang som psykisk helsevern benytter. Dermed burde denne problemstillingen blitt adressert i et slikt rådgivende dokument for forebygging og riktig bruk av tvang.

Vi viser i denne sammenheng til kommentaren til innhold og arbeidsprosess fra WSO og Hvite ørn:

«Måten den biomedisinske psykiatrien møter psykoserammede pasienter på, med «realitetsorientering» om at medikamenter er nødvendig og eneste løsning samt trusler om tvangsmedisinering, skaper et alvorlig konfliktklima som igjen trigger aggresjon og raseri hos pasientene»s

Det vil dermed oppstå situasjoner grunnet motstand mot tvangsmedisinering som igjen øker risikoen for andre tvangsmidler. Man må se utøvelsen av tvangsmedisinering i sammenheng med de øvrige tvangstiltakene. Det er meningsløst å isolere dette tvangstiltaket fra den helhetlige tvangen begått mot denne pasientgruppen.

Vi mener det er avgjørende at Helsedirektoratet inkluderer tvangsmedisinering som et eget tema i det rådgivende dokumentet for forebygging av tvang.

En utredning av utfordringene og konsekvensene av tvangsmedisinering hører absolutt hjemme her.

Vi viser også til brev sendt til Helsedepartementet fra Fellesaksjonen for medisinfrie tilbud med krav om bred og helhetlig gjennomgang av tvangsmedisinering. https://medisinfrietilbud.no/fellesaksjonen-har-sendt-brev-til-helse-og-omsorgsdepartementet-med-krav-om-bred-og-helhetlig-gjennomgang-av-tvangsmedisinering/

WSO har levert høringssvar til ny lov om informasjonstilgang

WSO har avgitt høringssvar til høringen: Forslag til lov om informasjonstilgang m.m. for utvalg som skal undersøke saker om overgrep begått av helsepersonell mot pasienter i perioden 2010 til 2020

Kort oppsummert så fraråder WSO å opprette et utvalg som skal undersøke saker om overgrep begått av helsepersonell mot pasienter i perioden 2010-2020 med tilhørende lov om informasjonstilgang slik det er foreslått.

Bakgrunnen for WSO sitt høringssvar er at vi mener mandatet til utvalget og forslaget til lov om informasjonstilgang ikke er godt nok utredet. WSO synes hensikten med utvalget er godt, men målet helliger ikke midlet. WSO er også bekymret for at personvernet til den enkelte pasient som er utsatt for overgrep av behandler, ikke ivaretas godt nok da disse ikke skal bli informert eller spurt om samtykke til granskning av saksbehandlingen. At personvernet svekkes, kan medføre skepsis til å påklage skadelig helsehjelp og også til å oppsøke helsehjelp.

WSO sitt krav er blant annet at et eventuelt undersøkelsesutvalg legges på samme sikkerhetsnivå som UKOM (Statens undersøkelseskommisjonen for helse- og omsorgstjenesten) for behandling av personopplysninger, som følger av GDPR. Ingen skal heller oppleve at opplysninger om dem behandles uten at de underrettes om dette.

WSO frarådet derfor opprettelse av utvalget og loven om informasjonstilgang slik som den ble foreslått. Hvis en likevel mente at et slikt utvalg var den beste måten å undersøke saksbehandlingen i disse sakene på, bad WSO om at lovforslaget og mandatet skulle sendes ut på ny høring med forsvarlig høringsfrist, for å utredes bedre.

Høringen ble saksbehandlet av Journalutvalget.

Image by Dagmara Owsiejczyk from Pixabay

Design og layout: LFP Design

Brev fra Fellesaksjonen til HOD om tvangsmedisinering

Fellesaksjonen for medisinfrie tilbud har sendt brev til Helsedepartementet ved Helseminister Bent Høye **med Krav om bred og helhetlig gjennomgang av tvangsmedisinering.**

Utdrag fra brevet:

Fellesaksjonen for medisinfrie tilbud har fra starten i 2012 vært opptatt av arbeid mot tvangsmedisinering, og medisinfrie tilbud ble lansert som et tvangsreduserende tiltak. Brukerorganisasjonene har gjentatte ganger meldt ifra om at tvangsmedisinering er det tvangstiltaket som oppleves mest inngripende, med stor risiko for skade og med langvarige konsekvenser og varighet. Vi ser dessverre at i arbeidet med tvangsreduksjon blir allikevel ikke tvangsmedisinering prioritert som innsatsområde.

Ingen endring i Statsforvalterens praksis etter sivilombudsmannens uttalelser om ulovlig tvangsmedisinering.

Sivilombudsmannen kom med to uttalelser i 2018/19 som slo fast ulovlig tvangsmedisinering, og at lovens krav om stor sannsynlighet for helbredelse eller vesentlig bedring tolkes feil. Han uttalte også at funnene tydet på at ulovlig tvangsmedisinering kan være utbredt i psykisk helsevern[1]. Til tross for dette har myndighetene ikke gjort tiltak for å undersøke og stoppe ulovlig praksis.

Helsedirektoratet har i sin behandling heller forsvart ulovlig praksis, enn å forsikre at loven følges.
I sin uttalelse til fylkesmannen 22.03.19 viser Helsedirektoratet til et «oppdatert» kunnskapsgrunnlag, et fire siders dokument skrevet av tre psykiatere på oppdrag fra Helsedirektoratet, uten noen kvalitetssikring av innholdet. Når det blir påvist direkte feilsiteringer av forskning i dette dokumentet[2] fører ikke det til en endring eller tilbaketrekning, men det henvises til pågående arbeid med retningslinjene av Helsedirektør Bjørn Guldvog[3], som med det stopper debatten i juni 2019. Etter dette kom Tvangslovsutvalgets NOU 2019:14, som i hovedsak bekrefter kunnskapsgrunnlaget slik Sivilombudsmannen la det til grunn i sine uttalelser. Helsedirektoratet har ikke gjort noe for å rette opp det feilaktige kunnskapsgrunnlaget som fortsatt legges til grunn for Statsforvalterens klagebehandling ved tvangsmedisinering.

Som tidligere høyesterettsdommer Ketil Lund påpeker *«Innser ikke direktoratet at denne holdningen, som nærmest direkte oppfordrer til fortsatt ulovlig tvangsmedisinering, forsterker inntrykket av at departementet ikke interesserer seg for pasientenes rettssikkerhet, men utelukkende er opptatt av å forsvare sin egen årelange vanskjøtsel av den.»*[4]

Hele brevet kan leses på www.medisinfrietilbud.no

[1] https://psykologtidsskriftet.no/na/2019/02/kritiserer-tvangsmedisinering
[2] https://www.aftenposten.no/meninger/kronikk/i/Vb5294/helsedirektoratet-feilinformerer-om-antipsykotiske-medikament-trond
[3] https://www.aftenposten.no/meninger/debatt/i/kJd5mA/reglene-for-tvangsbehandling-er-under-revidering-bjoern-guldvog
[4] https://www.aftenposten.no/meninger/debatt/i/kJK5qL/helsedirektoratet-saboterer-sivilombudsmannen-ketil-lund

WSO

Bruker- og interesseorganisasjon for menneskerettigheter, selvbestemmelse og verdighet innen psykisk helse

Stiftelsesår: 1968

Org.nr.: 980 334 597

Post– og besøksadresse: Østerdalsgata 1 L. 0658 Oslo
Tlf. 22 41 35 90 (man-ons-fredag 12-15)
E-post og web: post@wso.no – www.wso.no